

STRATEGISK ÖVERENSKOMMELSE
FÖR KRONOBERGS LÄN 2019–2025

BILAGOR

Mottagande och etablering i arbets- och samhällsliv

Bilaga 1 BEGREPPSFÖRKLARING

Asylsökande

En asylsökande är en person som lämnat sitt land för att söka skydd men ännu inte fått beslut om han eller hon kommer att få uppehållstillstånd. Det är Migrationsverket som tar emot ansökan om asyl, gör en asylutredning och fattar beslut i ärendet.

Nyanlända

Med nyanländ avser vi person som är i etablering och som fått uppehållstillstånd efter att ha sökt asyl, kommit som kvotflykting, som ensamkommande barn eller som nära anhörig till en nyanländ (make/maka och minderåriga barn).

Etablering/etableringsinsatser

Med etablering avser vi den period om vanligtvis 24 månader då den enskilde kan behöva särskilda insatser och stöd kopplat till att hen är nyanländ i Sverige. Det gäller både för de individer som har en etableringsplan och de som ingår i det nya etableringsprogrammet (de individer som ingår i etableringsuppdraget efter den första januari 2018).

Mottagande

Som asylsökande

Här avser vi det mottagningsansvar som åligger Migrationsverket när en person söker asyl i Sverige, vilket avser boende, försörjning, hälso- och sjukvård, utredning av asylskäl.

Som nyanländ

Här avser vi det mottagningsansvar som åligger kommunerna när en person fått uppehållstillstånd, vilket avser boende, samhällsorientering, svenskundervisning (svenska för invandrare, sfi) och annan kommunal service. För barn har kommunen ett särskilt ansvar när det gäller hälsa, utbildning och fritid.

Samhällsinformation

Information om Sverige och det svenska samhället som erbjuds såväl asylsökande som nyanlända under organiserade former, oftast av civilsamhällets aktörer. I Kronoberg bedriver ett flertal organisationer samhällsinformation med stöd av medel från Länsstyrelsen.

Samhällsorientering

Samhällsorientering handlar om att underlätta nyanländas etablering och delaktighet i det svenska samhället och ska ges så tidigt som möjligt efter ankomst till kommunen. Den ska förmedlas i dialog- och diskussionsforum, anpassat efter den nyanlända personens egna förutsättningar och perspektiv och därför helst ges på den nyanländes modersmål. Samhällsorientering är en lagstadgad skyldighet för kommuner, där nyanlända vuxna ska erbjudas minst 60 timmars orientering inom 8 temaområden.

Häsolitteracitet

Förmågan att förvärva, förstå, värdera och använda information för att bibehålla och främja hälsa.

Bilaga 2

BESKRIVNING AV SAMVERKANSOMRÅDEN

För att kunna avgränsa, fokusera och komma närmare samverkan i länet har nio regionala delmål och 15 samverkansområden arbetats fram. Dessa förväntas bidra till måluppfyllelse av de regionala delmålen. Här följer en kort beskrivning av vad respektive samverkansområde syftar till.

ARBETSMARKNAD/KOMPETENS

Samverkansområden

1. Utveckla samverkan, erfarenhetsutbyte och metodutveckling för att stärka asylsökandes och nyanländas kunskaper i svenska språket.

Förutsättningarna för en snabbare språkutveckling behöver anpassas efter individens behov och utbildningsbakgrund. Det ska vara möjligt att kombinera studier i svenska språket med andra kompletterande studier, praktik eller en anställning. Andra aktörer kan dessutom engagera sig i att skapa arenor, mötesplatser, nätverk och aktiviteter för att öka användningen av språket.

2. Utveckla samverkan, erfarenhetsutbyte och metodutveckling för jämställdhetsintegrerad vägledning till arbete och studier.

I Kronobergs län behöver vi ha kvalificerade, strukturerade och jämställda vägledningsinsatser till studier och arbete. Individerna behöver se kopplingen mellan utbildning och arbetsliv på ett anpassat sätt för att snabbare öka motivationen. Nära hälften av de nyanlända som finns i länet har en utbildningsnivå som är lägre än gymnasial utbildning. En stor del av dessa är kvinnor. Den gymnasiala vuxenutbildningen behöver anpassas så att den känns motiverande för både kvinnor och män.

3. Utveckla insatser för nyanlända så att fler utbildar/vidareutbildar sig eller kommer i arbete.

I Kronobergs län ska det gå att kombinera studier med arbete. Fler kompletterande och relevanta utbildningar ska finnas tillgängliga utifrån målgruppens behov och efterfrågad kompetens. Den gymnasiala vuxenutbildningen behöver utökas, och då särskilt yrkesutbildningarna.

Kortare yrkesutbildningar i samverkan med arbetsmarknaden behöver skapas både lokalt och regionalt. Det eftergymnasiala utbildningssystemet, på både yrkeshögskole- och universitetsnivå, bör ha ett flexibelt upplägg så att både arbetssökande och sysselsatta kan läsa upp sin kompetens samtidigt som de arbetar eller har någon annan kompletterande etableringsaktivitet.

4. Utveckla dialogen med arbetsgivare, såväl privata som offentliga, för att fler ska rekrytera nyanlända.

Genom att arbeta strategiskt med arbetsgivares behov och kunskap kring utbudet av arbetskraft, kan vi tillsammans skapa effektivare vägar till kompetensförsörjning av både anställda och arbetssökande i länet. Arbetsgivarna ska känna till de möjligheter till stöd som finns vid rekrytering av nyanlända.

BOENDE

Samverkansområden

1. Utveckla och tillgängliggöra kollektivtrafik på landsbygden, tillsammans med ökat serviceutbud och digitala tjänster.

Det ska gå att bo och verka i hela Kronobergs län. Invånare som bor på landsbygden är i större utsträckning beroende av en fungerande infrastruktur, för att kunna ta sig till och från bostaden. Främst kvinnors situation bör uppmärksammas eftersom risk för inlåsnings effekter finns, till exempel på grund av att gruppen tar ett stort ansvar för det obetalda hem- och omsorgs arbetet.

Asylsökande och nyanlända är särskilt beroende av serviceutbud och kollektivtrafik eftersom de sällan har körkort eller tillgång till bil. Att tillgängliggöra digitala tjänster inom till exempel det eftergymnasiala utbildningssystemet är en förutsättning för att kunna kombinera boende på landsbygden med studier och/eller arbete. Här ingår också att arbeta med marknadsföring av landsbygden och insatser som motiverar målgruppen att bosätta sig och stanna kvar i länet.

2. Utveckla erfarenhetsutbyte för aktuella parter i syfte att stärka nyanländas kunskap kring boendet, genom exempelvis "boskolor".

Boskolor och insatser som stärker asylsökandes och nyanländas boendekunskaper är ett bra komplement till annan samhällsinformation. Individerna behöver inte enbart kunskaper kring sina rättigheter och skyldigheter, utan också kring vilka förväntningar som ställs på hyrestagare på den svenska bostadsmarknaden. Den regionala samverkan handlar om att stärka aktörer på bostadsmarknaden genom erfarenhetsutbyte och metodutveckling.

3. Erbjuder aktuella parter kunskapshöjande insatser och erfarenhetsutbyte om asylsökandes och nyanländas bostadsbehov.

Inträdeströsklarna på bostadsmarknaden är höga i nuläget och individers möjlighet till en egen bostad påverkas av en rad faktorer, strukturella som individuella. De parter som kan påverka detta behöver stärkas i sitt arbete, för att synliggöra och underlätta asylsökandes och nyanländas rätt till ett värdigt boende. Det kan handla om hur kommunerna planerar och skriver sina riktlinjer för bostadsförsörjningen, hur kommunernas översikts- och detaljplaner gestaltas, hur de kommunala fastighetsbolagen hanterar sina ägardirektiv och hur offentliga respektive privata hyresvärdar arbetar strategiskt med sina bostadsköer och krav på potentiella hyrestagare.

HÄLSA

Samverkansområden

1. Utveckla arbetssätt som underlättar tidig upptäckt av ohälsa.

Ohälsa kan i många fall vara ett stort hinder i både vuxnas och barns personliga utveckling och deras möjligheter till etablering i samhällslivet. Därför finns det stora vinster med att så tidigt som möjligt uppmärksamma tecken på ohälsa, särskilt psykisk ohälsa, så att individerna kan erbjudas och få tillgång till insatser. En förutsättning för tidig upptäckt är att den som i sin profession eller som frivillig möter målgruppen, har kunskap om ohälsa. En annan förutsättning är det finns tillgång till bedömning och utredning, samt hälsofrämjande arbetssätt hos de aktörer som möter målgruppen.

2. Utveckla insatser för att asylsökande och nyanlända ska hitta, förstå, värdera och använda hälsoinformation.

Syftet är att stärka asylsökandes och nyanländas hälsolitteracitet. Utgångspunkten för hälsolitteracitet är att människor själva kan främja hälsa, lösa hälsoproblem och vara delaktiga i val av åtgärder och i beslut som fattas. Hälsolitteracitet behövs för att individerna ska kunna fatta kloka beslut i vardagen, må väl och ha kontroll över sin hälsa. Vi vill skapa goda förutsättningar och meningsfulla hälsofrämjande aktiviteter i samråd med asylsökande och nyanlända. Detta arbete kan med fördel ske i samarbete med det civila samhället.

3. Utveckla organisationsöverskridande insatser för att möta asylsökandes och nyanländas hälsorelaterade behov utifrån ett helhetsperspektiv.

Kunskap, kompetens och tillgänglighet till bedömning, utredning och insatser behöver finnas både i vård- och stödinsatser på specialistnivå inom hälso- och sjukvård och i de verksamheter som barn och familjer vänder sig till i första hand, till exempel barn- och mödravårdscentralerna, primärvården och elevhälsan. Vi vill stärka utbildning och informationsspridning om verktyget SIP (samordnad individuell plan), som har utgångspunkt i den enskildes behov och förutsättningar. Verksamheter som möter asylsökande och nyanlända behöver också utarbeta rutiner för hur man vid behov samverkar med eller hänvisar till hälso- och sjukvården.

4. Erbjud civilsamhällets volontärer och de som i sin profession möter asylsökande och nyanlända kompetenshöjande insatser, för att utveckla bemötandet vid psykisk ohälsa.

Det krävs även en strukturell samverkan och stärkta kontaktvägar mellan olika aktörer som erbjuder aktiviteter för nyanlända, till exempel sfi, etableringsinsatser och arbetsplatser där nyanlända utbildar sig och verkar.

5. Använda befintliga samt utveckla nya verktyg som inkluderar hälsa och levnadsvanor i samhällsinformation och samhällsorientering.

Det finns behov av att utveckla och utöka aspekter kring hälsa i samhällsinformation och samhällsorientering. Vi vill främja användandet av evidensbaserade metoder samt öka kunskapen om bland annat psykisk ohälsa, levnadsvanor och deras orsaker och inverkan på hälsan.

DELAKTIGHET

Samverkansområden

1. Utveckla, utöka och samverka kring samhällsinformation och samhällsorientering utifrån olika behov och förutsättningar.

Flera olika aktörer erbjuder idag samhällsinformation och samhällsorientering. I brist på en sammanhållen struktur i kommunen/länet kan asylsökande och nyanlända få olika tillgång till informationen. Individerna får inte alltid ett likvärdigt välkomnande i Sverige, även om de bor i samma kommun.

Den information och samhällsorientering som idag erbjuds asylsökande och nyanlända utgår i för liten utsträckning från gruppens mångfald, vilket gör att samhällsresurser inte används på ett optimalt och resurseffektivt sätt. Att utveckla och utöka handlar om att samordna och kvalitetssäkra de insatser som pågår i länet, men också om att underlätta samverkan med och mellan aktörer från civilsamhället.

2. Utveckla insatser som främjar ett tryggt och jämställt föräldraskap.

Föräldraskapsstödjande insatser erbjuds av flera olika aktörer, regionalt och lokalt, familjecentraler, socialtjänsten, skolan, mödra- och barnhälsovården, civilsamhället med flera. Stödet erbjuds till olika grupper. Vi vill stärka kunskapen om hur normer rörande kön och föräldraskap påverkar professionella och frivilliga i mötet med asylsökande och/eller nyanlända föräldrar/vårdnadshavare. Dessa behöver kunskap om och verktyg för att främja ett engagerat och jämställt föräldraskap, utifrån barnets bästa.

3. Utveckla strukturer och förhållningssätt mellan offentliga organisationer och civilsamhället, med ett särskilt fokus på att motverka asylsökande och nyanlända kvinnors isolering.

Det offentliga kan inte på egen hand underlätta asylsökandes och nyanländas förutsättningar till etablering och integration i samhället, utan är beroende av stöd från både näringslivet och civilsamhället. Genom att arbeta strategiskt med kompetenshöjande insatser, erfarenhetsutbyte och främja insatsers metodutveckling kan regionala stödstrukturer underlätta civilsamhällets möjligheter till att vara en del av målgruppens integrationsprocess på lång sikt.

Det finns även ett behov av samordning och samverkan mellan olika civilsamhällesaktörer så att insatserna möter de asylsökandes och nyanländas behov, övergångarna dem emellan går så smidigt som möjligt samt att insatserna kompletterar varandra.

BILAGA 3

EN PROCESS MED BRED ANSATS OCH STORT ENGAGEMANG

I september 2018 togs ett beslut i Arbetsmarknadssamverkan Kronoberg att ta fram strategiska överenskommelser på regional och lokal nivå inom området integration/etablering samt arbetsmarknad. För det ändamålet bildades en regional arbetsgrupp bestående av Arbetsförmedlingen, Länsstyrelsen i Kronobergs län, Region Kronoberg, Växjö kommun (som representerar samtliga kommuner i länet), Migrationsverket och Linnéuniversitetet.

Arbetsgruppen har bestått av:

Lina Aldén
Linnéuniversitetet

Caroline Dunne
Möteslabbet AB

Therése Jaramillo
Växjö kommun

Mariana Johannesson
Region Kronoberg

Marcus Johansson
*Etableringssamverkan
Kronoberg*

Hans-Göran Johansson
Arbetsförmedlingen

Ewa Jonsson
Länsstyrelsen i Kronobergs län

Carin Karlsson
Länsstyrelsen i Kronobergs län

Kasia Musial Lilja (processledare)
Länsstyrelsen i Kronobergs län

Ann-Katrin Rytterlund
Migrationsverket

Tina Storbjörk
Växjö kommun

Per Strömblad
Linnéuniversitetet

Från vänster: Therése Jaramillo, Johanna Winqvist (praktikant), Ewa Jonsson, Per Strömblad, Caroline Dunne, Mariana Johannesson, Hans-Göran Johansson, Carin Karlsson, Marcus Johansson och Kasia Musial Lilja (processledare).

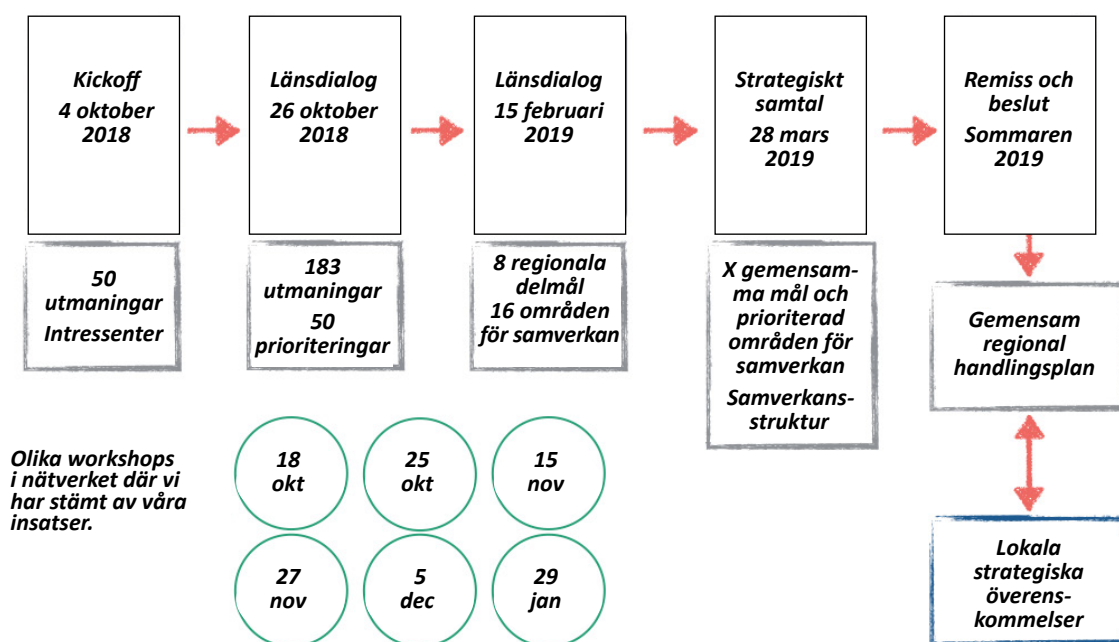
Tre större workshoptillfällen

Processen har präglats av ett stort engagemang och delaktighet från många olika individer och organisationer i länet. Målet har varit att utgå ifrån en bred ansats med många intressenter och hålla dialogen vid liv för att inte för tidigt låsa sig vid vad som kanske enbart är ett symptom på ett problem, snarare än en verklig och viktig utmaning.

Den formella uppstarten ägde rum den 4 oktober 2018 då 60 personer deltog på kickoff för processen. På mötet deltog representanter från samtliga kommuner, statliga myndigheter, samordningsförbund och civilsamhället.

Som ett första steg identifierades regionala utmaningar i länet. Gruppen arbetade även med att identifiera ytterligare intressenter som kunde få inbjudan till det uppföljande mötet den 26 oktober, på vilket ungefär lika många personer deltog. Då fick deltagarna chans att dels komplettera de utmaningar som identifierats, men också prioritera dem ur ett regionalt perspektiv.

Den 15 februari 2019 samlades återigen den stora gruppen för att bekräfta att de regionala delmål och samverkansområden som processens arbets- och styrgrupp arbetat fram utifrån det gedigna resultatet från tidigare workshops är relevanta i parternas vardag. Resultatet från det mötet har sedan legat till grund för den slutgiltiga presentationen för kommunernas och myndigheternas ledningar den 28 mars 2019.

Arbetsgrupp och styrgrupp

Arbetsgruppen, med projektledaren i spetsen, har arbetat med att klustra ihop, inordna och se över vilka utmaningar som är regionala och relevanta i en överenskommelse för den målgrupp som avses. Men också för att säkerställa att de samverkansområden som föreslås också har potential att ge verkliga effekter i vardagen.

Styrgruppen för processen har haft möjlighet att på särskilt avsatt tid på sina möten bekräfta och ge konstruktiva inspel på innehållet.

Eftersom överenskommelsen är regional har mycket tankekraft lagts på att reflektera över vad det finns regional rådgivning över och vad som samtidigt är angeläget för kommunerna att prioritera i sin vardag och som kan underlätta arbetet för att uppnå de mål som satts upp, både på kort och lång sikt.

Inspiration har också inhämtats från när och fjärran. Representanter från Blekinge, Kalmar och Uppsala län har presenterat arbetet med sina överenskommelser och en inspirationsföreläsning har getts efter att representanter från länet varit i Vancouver för erfarenhetsutbyte i början av 2019. Arbetsgruppen har också tagit del av samtliga regionala överenskommelser som finns i vårt land avseende mottagning och etablering samt tagit del av forskning avseende framgångsrik samverkan.

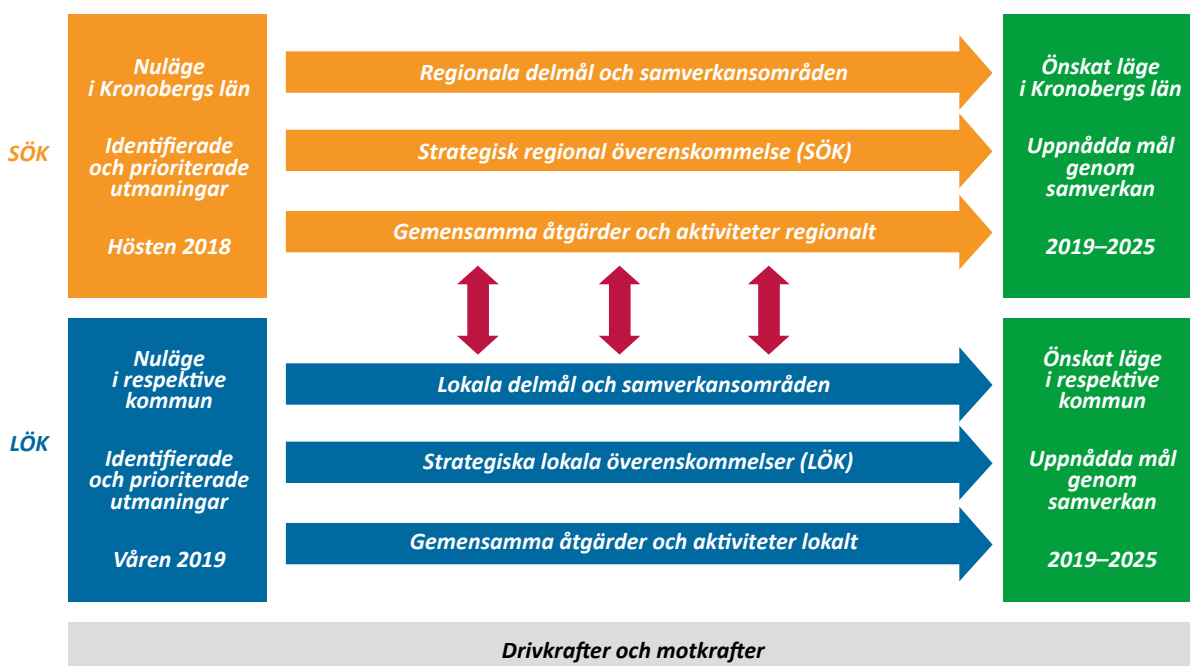
Andra nätverkskonstellationer

Mellan de tre stora workshoptillfällen som hållits har utmaningarna även presenterats, diskuterats och prioriterats i olika nätverkskonstellationer som arbetar med människor i mottagning och etablering, kopplat till de fyra övergripande perspektiven; arbetsmarknad/kompetens, boende, hälsa och delaktighet.

Diskussion har också skett med representanter från målgruppen, där både personer i asylprocessen, inom etableringen och efter etableringen deltagit. Dialogen med dessa utgick från de fyra övergripande perspektiven men var i övrigt öppna samtal för att inte styra utifrån vad som skulle kunna uppfattas som förväntningar på vissa svar. Syftet med dessa gästspel har varit att få bekräftelse från ytterligare personer som möter både varandra och målgruppen i sin vardag att utmaningarna är relevanta och att det finns potential för samverkan.

Processbeskrivning SÖK

Illustrationen nedan beskriver den process som länets parter gemensamt har arbetat utifrån, för att ta fram en Strategisk överenskommelse för Kronobergs län, vår SÖK.

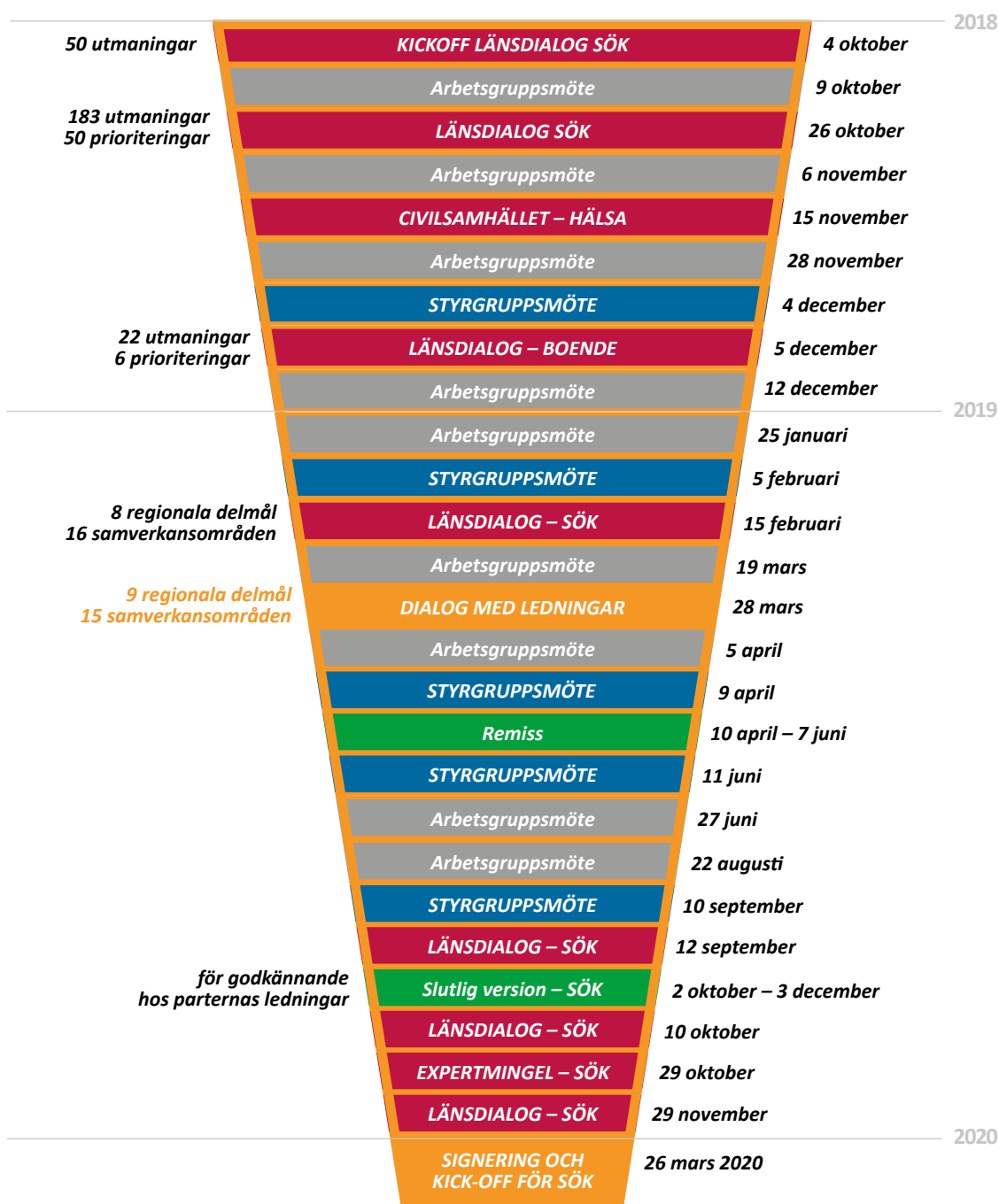

STRATEGISK ÖVERENSKOMMELSE FÖR KRONOBERGS LÄN 2019–2025
Mottagande och etablering i arbets- och samhällsliv

En öppen process med stor möjlighet att både bidra och påverka resultatet

Bilden nedan illustrerar hela processen och dess breda ansats. Genom att ta många små steg framåt i olika konstellationer har vi närmat oss kärnan och därmed de regionala delmål och samverkansområden som föreslås prioriteras i denna överenskommelse.

Inför och mellan samtliga mötestillfällen har samtliga involverade deltagare haft chansen att förbereda sig genom att ta del av och reflektera över det material som tagits fram under resans gång. Möjlighet har även funnits att lämna kommentarer.

Detta har möjliggjorts genom en digital plattform: <https://padlet.com/Moteslabbet/SOK2025> – Lösenord: ök2025. Denna plattform föreslås finnas kvar för fortsatt kunskaps- och erfarenhetsutbyte parter emellan, men också fungera som levande kommunikationsplattform mellan de årliga aktualitetsprövningarna av överenskommelsen.

